

PLANINSKI

VESTNIK

6
2017

TEMA MESECA

**Podnebne spremembe
gorskega okolja**

Z NAMI NA POT

**Gore nad Gozdom -
Martuljkom**

IZ PLANINSKE ZALOŽBE - **AKCIJA**

Planinska karta Storžič – Košuta 1 : 25 000

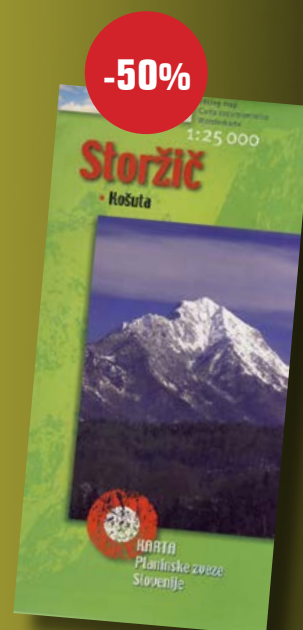
Karta zajema območje med avstrijskima vasema Brodi (Loibltal) in Sele-Fara (Zell-Pfare) na severu, Tolsto Košuto, Spodnjim Jezerskim in Preddvorom na vzhodu, Visokim in Naklom na jugu ter Podnartom, Dobrčo in Ljubeljem na zahodu.

Za središče zemljevida lahko brez slabe vesti določimo Tržič, saj predstavlja stično točko poti, ki vodijo do izhodišč za vzpone na številne vrhove grebena Košute, Storžiča, Dobrče in Kriške gore. Seveda ne smemo pozabiti na številne gorenjske vasi, posejane pod južnimi pobočji grebena med Kriško goro, Tolstim vrhom, Storžičem in Srednjim vrhom. Skoraj iz vsake se na enega izmed omenjenih vije ena od dobro označenih in precej priljubljenih planinskih poti.

Format: 115 x 230 mm

CENA: V času od 15. 6. 2017 do 15. 7. 2017 lahko planinsko karto kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: **4,05 €*** (redna cena: 8,10 €*).

*DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik.

NOVO V PLANINSKI TRGOVINI PZS V JUNIJU

V juniju bosta izšla izbirna planinska vodnika Dolina Soče – Bovško v slovenskem in angleškem jeziku. Z izborom planinskih poti in fotografij, že objavljenih v Planinskem vestniku, smo pripravili zanimiv in dolgo pričakovan vodnik po gorah na drugi strani Vršiča in Predela. Tako boste povabljeni na raznovrstne poti, ki ljubitelje strmin vodijo na Visoki Kanin, Rombon, Čisti vrh, Svinjak, Malo Mojstrovko, Mangart, Jalovec, Bavški Grintavec, Javoršček, Krn, Prisojnik in Triglav.

Z izborom dolinskih izletov in planinskih tur v tem vodniku želimo lepoto Bovške kotline približati tudi vam, spoštovanim obiskovalcem Soške doline in ljubiteljem gora.

Format: 130 mm x 210 mm; 76 strani, integralna šivana vezava

I N F O R M A C I J E · N A K U P · N A R O Č I L A

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE, PLANINSKA TRGOVINA PZS

NA SEDEŽU Dvorakova ulica 9, Ljubljana, v času uradnih ur
(v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure; odmor za malico: 10.30–11.00).

PO POŠTI p. p. 214, SI-1001 Ljubljana

PO TELEFONU 01 43 45 684 v času uradnih ur brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)

PO FAKSU 01 43 45 691

E-NAROČILA trgovina@pzs.si ali spletna trgovina PZS: <http://trgovina.pzs.si>.

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana • telefon: 08 380 67 30 • faks: 04 589 10 35 • e-naročila: info@planinskimuzej.si

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:
Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.
Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke,
ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.
117. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:

Planinska zveza Slovenije
Uredništvo Planinskega vestnika
Dvorakova ulica 9, p. p. 214, SI-1001 Ljubljana
T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91
E: pv@pzs.si
www.planinskivestnik.com
www.pvkazalo.si
www.facebook.com/planinskivestnik

ODGOVORNI UREDNIK:

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:

Emil Pevec (tehnični urednik), Marta Krejan Čokl,
Zdenka Mihelič, Irena Mušič Habjan, Mateja Pate,
Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

LEKTORIRANJE:

Marta Krejan Čokl, Mira Hladnik, Vera Šeško,
Sonja Čokl

OBLIKOVANJE:

Mojca Dariš

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:

Schwarz print, d. o. o.

Tiskano na NEO MATT papirju, Triglav papir

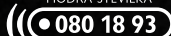
NAKLADA: 4600 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte
po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na
elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo.
Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave,
krajsanja, povzemanja ali delnega objavljjanja nenaročenih
prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in
prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno
mnenje uredništva in PZS. Kopiranje revije ali posameznih
delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije,
Dvorakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana,
po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali
po telefonu 080 1893 (24 ur na dan).

MODRA ŠTEVILKA

Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572,
odprt pri Abanki, d. d., Ljubljana. Naročnina 39 EUR,
63 EUR za tujino, posamezna številka 3,90 EUR. Člani
PZS so upravičeni do 25 % popusta na letno naročnino
Planinskega vestnika. Reklamacije upoštevamo dva meseca
po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari
naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra
za prihodnje leto.

Izdajanje revije sofinancira Javna agencija za raziskovalno
dejavnost Republike Slovenije (ARRS), št. pog. 630-
183/2017-1.

Program informiranja o planinski dejavnosti
sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport RS in
Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS.

FS Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Marija Jeglič v smeri North Six Shooter, Indian Creek, ZDA
Foto: Sara Jaklič

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja
vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti,
ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in
možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno
subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu
lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro.
Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne
moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne
poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpeli kdorkoli
zaradi hoje in plezanja po gorah po navodilih iz te revije.

Prvi korak do rešitve problema je zavedanje, da ta obstaja

Nekoč je bilo jasno, kdaj lahko v Ljubljani pričakujemo "pravo" pomlad: po vrnitvi s prvomajske plezarije. Na težko pričakovano uverturo v sezono skalnega plezanja smo se odpravili v pregovorno vremensko muhastem aprilu, ko so brsti še dremali, vrnili pa smo se v pravo eksplozijo majskih barv, ki se je zgodila v tednu med našo odsotnostjo. Običajno je bil to čas, ko smo turne pancerje zamenjali s plezalniki; pred dvajsetimi leti smo tik pred odhodom na jug uživali v spomladanski smuki pod Kriško steno, včasih pa smo sezono podaljšali še v maj, ko je v dolinah že vse buhtelo in dehtelo.

Odkar živim v objemu narave, imam priložnost pozorneje spremljati dogajanje v njej. V zadnjih letih se je pomladi začelo nekam muditi, kar vse pogosteje pomeni pozebo rastlin. Temperaturne spremembe so hitre in velike, zaznaven pa je tudi svojevrsten padavinski režim: vedno več je sušnih obdobij, ki jim sledi obdobje "monsuna". Hude zime, po katerih je nekoč slovela naša planota, so vedno bolj izjema kot pravilo. Pod napisano se podpišejo tudi člani družine, ki so doživeli veliko več gorjanskih pomladi kot jaz, tako da opažanja niso plod moje preveč bujne domišljije ...

Letos bi se lahko v začetku aprila, če bi bila to seveda primerna obutev za visokogorje, na Storžič z juga povzpeli v tevica, mi je dejal kolega, ki se še dobro spominja zimske podobe te gore pred nekaj desetletji, ko je bil Škarjev rob konec februarja prav po himalajsko ovešen z opastmi. Na spletnem portalu Gore-ljudje opazim zapis Anžeta Čokla: "Še predobro se spomnim časov, ko sem smučal, gazil in plezal v snegu nad 2000 metri naših Julijcev vse od začetka decembra do konca marca oziroma sredine aprila ... Zadnjih nekaj sezon je grozljiv pokazatelj, kam se gibamo ..." Odprem aprilsko številko revije *National Geographic* in berem (skrajšan navedek): "Svet se segreva. Lani je povprečna temperatura površja planeta za 0,94 °C presegla povprečje 20. stoletja. Led se tali. Površina arktičnega ledu se je v slabih štirih desetletjih občutno zmanjšala: septembrsko povprečje je leta 1979 znašalo 7,20 milijona kvadratnih kilometrov, leta 2016 pa le še 4,71. Zaradi skupnega dviga morske gladine za 20 do 23 centimetrov od leta 1900 do danes je vzdolž obal občutno več poplav. Vreme je ekstremno. Kjer dežja že tako ni dovolj, so suše še hušje. Kadar dežuje ali sneži, je verjetneje, da bodo padavine ekstremne. Izjemni vročinski valovi naj bi se zaradi globalnega segrevanja pojavljali več kot desetkrat pogosteje kot nekoč. Vrste so ogrožene. 47 odstotkov od 976 v neki raziskavi preučevanih vrst je izginilo z območij, ki so jih prej poseljevale, in se umaknilo v višje ležeče predele. Ena od šestih vrst bi lahko izumrla po vsem svetu, če bi se podnebje segrelo za več kot 4 °C, kar bi se ob nezmanjšanih izpustih toplogrednih plinov lahko zgodilo že do leta 2100. Kaj lahko storimo? Po podatkih neke raziskave naj bi z vsako tono CO₂, ki jo spustimo v zrak, stalili 3 m² arktičnega ledu. Pomembni so vsaka na novo zgrajena energetska varčna stavba, vsak požrešen avto, ki se ga znebimo, in vsak hektar ohranjenega gozda. Predvsem pa preskrba z energijo, pri proizvodnji katere se ne sprošča CO₂." Da imajo podnebne spremembe vpliv tudi na naš gorski svet, je očitno – gre za paleta različnih odzivov narave, o katerih bo v tokratni številki *Planinskega vestnika* spregovorilo nekaj strokovnjakov. Svoja opažanja bo strnilo tudi nekaj dolgoletnih rednih obiskovalcev gora in ljudi, ki živijo v tesnejšem stiku z naravo, saj jim ta omogoča preživetje. Premislimo, kolikšen delež prispevamo h globalnemu segrevanju matere Zemlje in kako lahko pripomoremo k zaustavljanju tega trenda. Naš planet bolj kot velike besede potrebuje velika dejanja, toda vse se začne s prvim, četudi majhnim korakom. Katerega lahko naredimo tudi mi, obiskovalci gora?

Mateja Pate

UVODNIK

- 1 **Prvi korak do rešitve problema je zavedanje, da ta obstaja**

Mateja Pate

TEMA MESECA

- 4 **Podnebne spremembe gorskega okolja**

Marjan Žiberna

TEMA MESECA

- 8 **Podnebne spremembe in vpliv na gorske gozdove**

Tom Levanič

TEMA MESECA

- 11 **Kako se na podnebne spremembe odzivajo živali?**

Tina Leskošek

TEMA MESECA

- 14 **Podnebne spremembe v gorah opažajo mnogi**

Zdenka Mihelič

KOLUMNA

- 16 **Podnebje in ledeniki**

Viki Grošelj

INTERJU

- 18 **Sara Jaklič in Marija Jeglič**

Mire Steinbuch

GORSKO REŠEVANJE

- 23 **Devet reševanj v enem dnevu**

Iztok Tomazin

MLADI

28 Poletje, tabor in prva ljubezen

Špela Recer

Z NAMI NA POT

32 Gore nad Gozdom – Martuljkom

Gorazd Gorišek

UZGOJA

45 Izvedba ture po ferati

Jože Drab

GORSKO VODNIŠTVO

48 Prihodnost slovenskega gorskega vodništva

Marta Krejan Čokl

GORSKO VODNIŠTVO

52 Slovenski gorski vodniki že 20 let v IFMGA

Zdenka Mihelič

ALPE ADRIA TRAIL

54 Od kočice Zacchi do Kranjske Gore

Irena Mušič Habjan

PORTRET

58 Manja Rajh

Vladimir Habjan

PLANINSKE KOČE

61 Suhokranjci postavili zavetišče

Valerija Vidmar

PLANINČKOV KOTIČEK

62 Ulado in lisjak Lisko

Kristina Menih

HUMORESKA

64 Kam pa vi greste?

Dušan Škodič

USI MOJI TRIGLAVI

67 Zaljubljen v hribih

Samo Rugelj

SPOMINI

70 U klasičnem duhu

Mateja Pate

PLANINSKA ORGANIZACIJA

71 6. srečanje vodstev PZS in HPS

Alan Čaplar in Manca Čujež

72 NOVICE IZ VERTIKALE

73 NOVICE IZ TUJINE

75 ŠPORTNOPLEZALNE NOVICE

76 PISMA BRALCEV

76 PLANINSKA ORGANIZACIJA

79 V SPOMIN

USEBINE USEH
PLANINSKIH VESTNIKOV
OD LETA 1895 DALJE NA
WWW.PUKAZALO.SI